

Nyhedsbrev

Maj

2024

LILLESKOLERNES
SAMMENSLUTNING

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning

03. Maj 2024

Indhold

2 Et ord fra redaktøren

4 Et ord fra bestyrelsen

*6 Skolens og samfundets
demokratiske tilstand*

*7 Ny skolepolitisk aftale
– et overblik.*

11 Kort nyt

12 Kalender

Et ord fra redaktøren

Vi arbejdede som samfund hårdt for at få børnene ud af fabrikkerne, væk fra markerne og staldene, fordi vi ville give dem mere end blot den funktionelle viden og de færdigheder, det kræver for at udføre et stykke arbejde. Vi grundlagde og investerede som samfund i skoler, fordi vi ønskede at etablere og udvikle et samfund, som var både civiliseret og demokratisk. Efter anden verdenskrig med tryk på det humane; det menneskelige.

Den tyskfødte filosof, Theodor Adorno, formulerede i et af sine værker (Negativ dialektik, 1975:358), at menneskeheden efter Holocaust har fået et nyt moralsk påbud hvilende på sine skuldre. I al sin enkelthed lyder det: *Aldrig mere Auschwitz*. For Adorno var det et paradoks, at den menneskelige kultur og civilisation overhovedet kunne fortsætte efter Auschwitz. Når den nu gjorde det, måtte det være en rettesnor ud i al fremtid for alle mennesker, at noget lignende aldrig finder sted igen.

I en tid hvor det buldrer og brager – i Europa, i Mellemøsten, i USA – er der måske særlig brug for, at vi mindes om og husker på denne rettesnor og spørger os selv og vores *lilleskole*:

- Hvordan arbejder vi med demokrati, inddragelse, kreativitet og kritisk sans hos os?
- Understøtter vi i vores pædagogiske praksis den enkelte elev til modstand, til myndighed og til selvstændig handlen og tænkning?
- Får vi skabt rum for fællesskab og anerkendelsen og udfoldelsen af forskelle?

Det er store spørgsmål og alle (ind-)rammer de balancen i forholdet mellem egen frihed og forpligtigelsen for det fælles i et demokratisk samfund. Måske kan man formulere det sådan, at individuel frihed er en opgave for fællesskabet; at individuel frihed, så det enkelte menneske aldrig blindt overtager andre menneskers handlingsanvisninger, er målet – fællesskabet er midlet. Vi er forpligtet på hinandens frigørelse.

Lilleskolernes Sammenslutning

Schillerhuset, Nannasgade 28, 2200 København N
Tlf. 6914 9664, www.lilleskolerne.dk, post@lilleskolerne.dk

SIDE 2/13

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning

03. Maj 2024

En anden tysk tænker, Hannah Arendt skriver: Mennesker, ikke mennesket, men mennesker bebor denne planet. Og med det mener og påpeger hun, at det er et grundvilkår, at vi træder frem for andre, fordi "alt, der er, er bestemt til at blive sanset af en eller anden (Åndens liv 2019:59). Vi kan ikke handle i isolation, men må træde frem for hinanden i tale og handling. Vi er med Arendts ord: Flertalsvæsener.

Vi er med andre ord ikke alene og skal finde ud af, at få det – legen, skolen, arbejdet, familien, samfundet – til at fungere med hinanden. I respekt for, at vi er forskellige; kommer forskellige steder fra og skal forskellige steder hen. *We are all here* (også naturen), som jeg tidligere har skrevet, og det kalder på forståelse for og evne til at rumme og respektere uenigheder, mindretal, forskelligheder og mangfoldighed som modsvar på ensretning, polarisering og splittelse.

Der er nok at se til, holde fast i og tage fat på. Godt at I er der.

Sune Jon Hansen
Lilleskolernes Sammenslutning

Illustrationer fra Åsskriftet 2024

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

Et ord fra bestyrelsen

Så blev det forår og med det også afholdelse af vores årlige repræsentantskabsmøde og efterfølgende *Lilleskoletræf*. I gode rammer på Hotel Strandparken mødtes vi mere end 60 deltagere fra 25 skoler. Vi er glade for, at vi kan samles så mange – og at der i år var endnu flere af skolernes bestyrelsesmedlemmer til stede. Det er godt for drøftelserne og snakken om foreningens arbejde og det at lave lilleskole – og det styrker vores forening og vores mandat som bestyrelse for Lilleskolernes Sammenslutning. Tak for det!

Vi håber på og vil arbejde for, at vi kan fastholde den fine tilslutning i de kommende år også. At der er en bred repræsentation af skoler – af bestyrelsesmedlemmer og skoleledere – giver adgang til forskellige perspektiver og breder så at sige perspektiverne ud. Til repræsentantskabsmødet præsenterede vi vores bud på en præambel til vedtægterne i Lilleskolernes Sammenslutning; altså en kort *signatur* af *lilleskolerne* og Lilleskolernes Sammenslutning. Hvem vi er som forening, og hvad vi er forenede om på tværs af lilleskolerne? Vi har lagt mange kræfter i arbejdet med præambelen og var, og er, derfor også glade for at repræsentantskabet tog så godt imod arbejdet. Helt i tråd med præambelens oprids af fællestrek ved *lilleskolerne* var der kritiske kommentarer og en god drøftelse af, hvorvidt præambelen var 'for normativ' og 'normerende' for, hvad en *lilleskole* er. Godt og konstruktivt – og vi tager de mange input med os.

Hvorvidt der skal afsættes et bestemt antal pladser i Lilleskolernes Sammenslutnings bestyrelse til henholdsvis skolernes bestyrelsesmedlemmer og skolernes ansatte ledelse blev også drøftet på årets repræsentantskabsmøde. Vi lytter os i bestyrelsen til, at der er opmærksomhed på dette blandt medlemmerne og et ønske om, at vi søger en bred repræsentation i Sammenslutningens bestyrelse.

En bredt sammensat bestyrelse er også noget vi har tilstræbt, og vi har aktuelt har en bestyrelse i Lilleskolernes Sammenslutning bestående af både skoleledere, bestyrelsesforpersoner samt et eksternt medlem. Det er muligt i vores aktuelle vedtægter og medlemsbegreb – og det forudsætter netop, at skolerne deltager og er repræsenterede ved andre/flere end deres skoleleder.

Illustrationer fra Årsskriftet 2024

'Det smukke' ved foreningens medlemsbegreb (og vedtægter) er, at det er skolerne der, via bestyrelsens udpegning af repræsentant til repræsentantskabsmødet, er medlemmer. Det er skolernes interesser der skal varetages – ikke særinteresser (hverken skolernes forældre (bestyrelsesmedlemmer) eller skoleledere). Hvis Lilleskolernes Sammenslutning skal være en god og relevant forening, så er det for os at se afgørende, at man vælger dem ind i bestyrelsen, der vil være bedst for foreningen – uanset deres tilhørsforhold på deres respektive skoler eller andre steder. Det er dette vores aktuelle vedtægter indrammer (paragraf 4.2.: *Valgbare til bestyrelsen er personer, der bringes i forslag på repræsentantskabsmødet af de udpegede repræsentanter eller af Lilleskolernes Sammenslutnings bestyrelse*).

Der kan absolut være en sammenhæng mellem en bred repræsentation i bestyrelsen og et stærkt mandat til den, men

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

det er samtidig vigtigt, at folk ikke vælges ind i bestyrelsen for at repræsentere nogle bestemte interesser.

En tredje god drøftelse på repræsentantskabsmødet tog afsæt i et forslag fra Byens Skole om, at bestyrelsen til det kommende repræsentantskabsmøde afsøger muligheden for en aflønnet/frikøbt forperson. Det stillede vi os i bestyrelsen åbne overfor, hvis der var et ønske om dette i repræsentantskabet. Vi har, som bekendt og beskrevet i flere sammenhænge, arbejdet med organiseringen af Lilleskolernes Sammenslutning med udgangspunkt i, at vi ikke har en forperson i traditionel forstand, men derimod en mere flad og inddragende struktur i bestyrelsen og dens arbejde og arbejdsflader – med et stærkt og velfungerende sekretariat som foreningens primære aktiv og akse.

Der var flere stemmer i repræsentantskabet, der udtrykte et ønske om, at vi bliver mere markante politisk og indretter os med en hel eller delvist frikøbt formand. Selvom der ikke var opbakning til forslaget fra repræsentantskabet, så tager vi de input og perspektiver på foreningens struktur og politiske interessevaretagelse, der blev fremlagt, med os. Hvor og hvordan kan vi styrke vores indflydelse og indsats, så det kommer medlemsskolerne – og sektoren – til gode? Det er altid et omdrejningspunkt for os – og det kvalificeres, når vi mødes og hører medlemmernes tanker og overvejelser.

Der var også valg til bestyrelsen. Vi sagde tak og farvel til Konrad Kriescher, Rune Bundesen og Rikke Dyrmosen, der ikke genopstillede – og vi sagde goddag og velkommen til Sanne Wiedemann, Lisbet Møller Nielsen og Claus Pawelczyk. Så nu består bestyrelsen af:

- Nicolai Lange (skoleleder på Aalborg Friskole)
- Peter Leth Andresen (skoleleder på Børnenes Friskole)
- Jasmin Heide (skoleleder på Rørvig Friskole)
- Jakob de Lemos (bestyrelsesforperson på Børne UNI)
- Astrid Hestbech (Lektor på pædagoguddannelsen, Professionshøjskolen Absalon)
- Kira Lintrup Jensen (skoleleder på Friskolen Østerlars)
- Sanne Wiedemann (skoleleder på Amager Lilleskole)
- Lisbet Møller Nielsen (bestyrelsesforperson på Ballerup Ny skole – suppleant)
- Claus Pawelczyk (skoleleder på Randers Lilleskole – suppleant)

Vi glæder os til at tage fat på og fortsætte arbejdet. TAK for et godt repræsentantskabsmøde.

Bestyrelsen i Lilleskolernes Sammenslutning.

Ps. I kan læse det fulde referat af repræsentantskabet [her](#) - her kan I også orientere jer i bilagene til repræsentantskabsmødet.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

Skolens og samfundets demokratiske tilstand

Hvordan skal vi leve sammen? Hvordan skal vi opretholde og udvikle et liv og et samfund sammen – et fælles demokratisk samfundsliv? I folkeskolens, såvel som de frie grundskolers lovgrundlag, er indskrevet, at skolen efter sit formål skal forberede eleverne på at deltage i et samfund som det danske med frihed og folkestyre.

På ét niveau kan vi spørge til, hvordan det i det hele taget står til med frihed og folkestyre i vores samfund; med de grundlæggende (menneske-)rettigheder, de bærende (velfærds-)institutioner og forholdet mellem egen frihed og forpligtigelsen for det fælles i et demokratisk samfund? Det rumsterer noget *derude i samfundet*. Gør det ik'? Med krig i Europa, klimakrise, et politisk ustabil USA, et Kina med stormagtsambitioner, hidtil usete migrant-strømme mod nord, kunstig intelligens, sociale medier, individcentrering, m.m.m.

Demokrati, demokratisk tilstedeværelse og medindflydelse står centralt i *lilleskolernes* værdigrundlag, indretning og pædagogiske praksis. Det har været og er en fællesnævner på tværs af *lilleskolerne*, at skolen er et sted, hvor børnene møder og gør sig erfaringer med et demokratisk samfundsliv og deltager i den fælles samtale om, hvordan vi skal leve sammen.

Derfor spurgte vi også til årets Lederinternat (afholdt i marts i Rørvig):

- Hvordan danner vi som skole ramme om og inviterer ind i demokratiet og vores samfunds fællesskab(er) – og hvordan myndiggør vi eleverne, så de kan tage del i det?
- Hvordan kan vi som *lilleskoler* bidrage til at opretholde og udvikle et liv og et samfund sammen – et fælles demokratisk samfundsliv?
- Hvordan kan vi som *lilleskoler* danne ramme om og afsæt for offentlige rum, hvor demokratiske processer kan udfolde sig?

For demokratiet er ikke givet en gang og for alle. Det er ikke noget man bare kan tage for givet. Det skal passes og plejes. Demokrati, frihed og folkestyre, er tilkæmpet og et resultat af historiske og aktuelle kampe om at bevare/omvælte eksisterende kulturelle, sociale, økonomiske

og symbolske ordener. Det gælder i samfundet såvel som i skolen. Som den hollandske skole- og uddannelsestænkter Gert Biesta formulerer det (*Demokratilæring i skole og samfund*, 2013), så er demokratiet en fortløbende proces, som aldrig afsluttes eller indfanges. Det er at betragte som et eksperiment, der grundlæggende må åbne sig??? for mere demokrati og måske et anderledes demokrati; et eksperiment eller en proces, hvor pluralitet og forskellighed er centrale og stærke værdier, der skal fremmes og styrkes.

Det var et virkelig godt Internat, hvor vi kom godt omkring. Maria Louise Hedegaard Larsen (Ph.d. fra DPU) spurgte bl.a. i sit oplæg, hvad det er for forståelser af demokrati som vi er vokset op med – og svarede selv, at det i høj grad er et demokrati der tilgodeser den hvide, uddannede mand. Theis Ørntoft (forfatter) påpegede blandt andet betydningen af og behovet for, at vi bliver i stand til at 'blive i besværet' og 'møder friktion' frem for at søge ind i *underholdningen* og det friktionsløse. Det kan godt være, at der er aktuelt er mange kriser, og det hele kan se sort ud. Men der er altid noget at gøre, og måske er der mere mening og håb i at leve et besværligt og friktionsfyldt liv end det modsatte.

Den depeche tog Keld Skovmand og i én spidsformulering, udpegede han skolens opgave: den skal befri børnene fra det friktionsløse og pege ind i besværet. Skolen skal stille materialer og rum til rådighed, hvor børnene kan afprøve dem selv og materialernes beskaffenhed og besvær. En pointe hos Keld er, at børnene i en demokratisk skoleform skal opleve at verden er formbar. Det er ikke blot børnene, der er formbare (og skal bruge voksne til at forme dem), de skal netop også møde en verden, der er formbar (og det skal skolen tilbyde muligheder for, rum til og perspektiver på). Dette kalder på stærke (samtale-)fællesskaber på alle niveauer i skolen og en åbenhed for, at vi er forskellige og at verden kan se anderledes ud end den aktuelt og umiddelbart gør.

Demokrati er ikke givet!

Til inspiration kan varmt anbefales udgivelsen *Skolens demokratiske tilstand* (Mette Frederiksen, Lene Tanggaard og Keld Skovmand, Hans Reitzels Forlag 2023)

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

Ny skolepolitisk aftale – et overblik

I marts indgik forligskredsen om folkeskolen en politisk aftale om folkeskolens kvalitetsprogram: *Frihed og folkestyre*. Aftalen er omfattende og rummer en lang række tiltag, som får mere eller mindre direkte indflydelse på lilleskolerne og de frie grundskoler – uden at disse dog er nævnt mere end en gang i den samlede aftaletekst.

I det følgende har vi forsøgt at danne et overblik over de tiltag, som vi umiddelbart vurderer, vil få størst betydning for *lilleskolerne*.

Fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner

Forligskredsen er enige om, at folkeskolens nuværende Fælles Mål skal erstattes af slankere og mere enkle læreplaner for folkeskolens fag. Dette har der været en hel del politisk bevågenhed omkring, og Undervisningsministeren (såvel som Statsministeren i sin åbningstale i 2023) har klart markeret, at der skal tages et opgør med de mange mål der aktuelt er i folkeskolen. Det er ambitionen, at de nye læreplaner (som vil komme til at få betegnelsen Folkeskolens Fagplaner) skal understøtte, at folkeskolens formål og fagenes indhold er omdrejningspunktet for skolens undervisning.

I januar 2024 nedsattes en ekspertgruppe for Fagfornyelsen (arbejdet med udvikling af de nye læreplaner). Ekspertgruppen skal, med afsæt i politiske pejlemærker besluttet af forligskredsen, udarbejde et beslutningsgrundlag til ministeren og forligskredsen med anbefalinger til den konkrete tilrettelæggelse af Fagfornyelsen og et enkelt format for Folkeskolens Fagplaner.

De politiske pejlemærker for fagfornyelsen er bl.a. at:

- Folkeskolens Fagplaner formuleres ud fra folkeskolens formål og understøttes af få, præcise mål, som skal sikre progression. Det samlede antal af mål må ikke overstige 10 pct. af de nuværende mål.
- Folkeskolens Fagplaner skal beskrive fagets kernestof og understøtte, at eleverne stilles lige ved skoleskift og ved overgang til videre uddannelse og arbejde.

Som mange af jer ved, så har vi i Lilleskolernes Sammenslutning allerede taget hul på arbejdet med at lave fagplaner; lilleskolernes fagplaner. I projektet *Formål frem for Frihed*,

stiller vi skarpt på og udvikler konkrete bud på fagplaner (det der aktuelt hedder undervisningsplaner) i fagene dansk, engelsk, matematik og naturfag. Det fagformål og de fagplaner som reflekterer *lilleskolerne* og samtidig lever op til stå mål med-kravet, som vi som frie grundskoler er forpligtede til.

Allerede fra det kommende skoleår gøres de 866 bindende færdigheds- og vidensområder, der aktuelt er i Fælles Mål, vejledende. Det kræver en lovændring for at deres og de vejledende læseplaners juridiske karakter vil ophøre. Vi er i Lilleskolernes Sammenslutning opmærksomme på og følger tæt, hvad dette kommer til at betyde for stå mål med-kravet og for Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn med det.

Folkeskolens nye fagplaner forventes implementeret fra 2027/2028.

Frihed til kortere skoledage og afskaffelse af understøttende undervisning

Et andet område, der også i den offentlige debat om folkeskolens rammer og indhold har fyldt en hel del, er skoledagenes længde. I den nye aftale er forligskredsen enige om at afskaffe den understøttende undervisning, men på en måde, hvor ressourcerne herfra fastholdes i folkeskolen med mulighed for lokale prioriteringer.

I stedet for understøttende undervisning skal ressourcerne fremover bindes til skolens timebank, som både kan anvendes til indsatser, der styrker kvaliteten i undervisningen i fagene, herunder to-voksenordninger, holddannelse, co-teaching mv., og til indsatser, der styrker kvaliteten i fritidstilbud.

Det vil også være muligt at bruge ressourcerne på indsatser og aktiviteter i skolen, som ligger ud over undervisningen i fagene, fx klassens tid og andre trivselsrettede eller pædagogiske aktiviteter. Det skal samtidig være muligt lokalt at anvende en del af ressourcerne til kompetenceudvikling eller indkøb af materialer mv.

Der er som bekendt ikke timetalskrav for frie grundskoler hverken vejledende eller minimumstimetal. Når det alligevel er vigtigt at følge med i denne del af aftalen, skyldes det

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

dels, at vi skal være opmærksomme på, at de frie grundskoler ikke som en del af denne øvelse pålægges timetalskrav. Og dels, at kortere skoledage og ændrede rammer for folkeskolen kan spille ind på, hvad det er for en skole man lokalt står i relation til/bliver sammenlignet med.

Serviceeftersyn af kvalitetstilsynet

I kredsen af skoleforeninger har der været rejst kritik af Styrelsens tilsyn. Vi har i fællesskab arrangeret fællesmøder om dette med folkeskolens parter, hvor der også har været rejst kritik. Denne er nu blevet en del af aftalekomplekset i den nye aftale, hvor forligskredsen noterer sig, at Børne og Undervisningsministeriet igangsætter et serviceeftersyn af kvalitetstilsynet med henblik på at forelægge anbefalinger for et nyt kvalitetstilsyn for forligskredsen.

Serviceeftersynet skal undersøge mulighederne for at sanere unødige kontrolopgaver, så et opdateret tilsyn bliver mindre ressourcekrævende for forvaltninger og skoler, samtidig med at kvalitetstilsynet fortsat skal identificere og gribe ind over for skoler med de største og mest vedvarende kvalitetsudfordringer.

Vi håber og vil arbejde for at dette serviceeftersyn kommer hele vejen rundt og også vil omfatte tilsynet med de frie grundskoler.

Mulighed for karakterer på 6. og 7. klassetrin

Som alle ved lærer børn kun noget, når de har udsigt til en karakter. Forligskredsen er (derfor) enig om, at det fremover skal være op til en lokal beslutning efter godkendelse af henholdsvis skoleleder og skolebestyrelse, om man på den enkelte skole også vil give karakterer på 6. og 7. klassetrin. Man betinger sig i aftalen, at karakterer på disse klassetrin vil skulle ses som et pædagogisk redskab og derfor skal ledsages af anden feedback enten mundtligt eller skriftligt fx i form af en udtalelse.

Radikale Venstre står uden for denne del af aftalen og vi skal som frie grundskoler være opmærksomme på udviklingen indenfor 'karakter-området'. Tiltag der aktuelt er frivillige kan, når der er politisk opbakning som der aktuelt er, gå hen og blive obligatoriske. Vi følger derfor også denne del af aftalen tæt.

Juniorermesterlære i udskolingen

Praksisfaglighed har siden vores nuværende minister satte sig i ministerstolen været et bærende omdrejningspunkt i

hans udmeldinger. Vi har ad flere omgange i Lilleskolernes Sammenslutning påpeget nogle af de implikationer der er knyttet til begrebet og de tilhørende forståelser om en tæt kobling til arbejdsmarkedet (det kan I læse om her). I den nye aftale er der sat yderligere ord på, hvordan forligskredsen agter at konkretisere ønsket om en mere praksisfaglig skole.

Et svar er etableringen af Juniorermesterlære i udskolingen, hvor elever har mulighed for at vælge en alternativ afslutning på folkeskolen med et mere praktisk sigte. Forligskredsen er enig om, at forpligtede kommunerne til at oprette juniorermesterlære i 8. og 9. klasse, hvor elever tilknyttes en virksomhed eller praktiske undervisningsforløb på en erhvervsuddannelse, FGUinstitution eller evt. den kommunale ungdomsskole i 1-2 dage om ugen i et praktikforløb. Alle elever i folkeskolen kan iflg. Aftalen tilvælge ordningen med samtykke fra forældre.

Elever der vælger en *juniorermesterlære* skal undervises i en reduceret fagrække, der som minimum omfatter dansk og matematik. Der skal i disse fag undervises i et omfang, så fagenes mål og kravene ved prøverne kan opfyldes. Den samlede undervisning skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Der lægges i aftalen op til at etablere en afgangseksamen for elever i juniorermesterlære, hvor eleven alene aflægger de obligatoriske 9.-klasseprøver i dansk og matematik. Det er hensigten, at denne afgangseksamen skal give adgang til erhvervsuddannelserne (uden eux) ved at ændre på adgangskravene til erhvervsuddannelserne for elever i juniorermesterlære.

Ordningen forventes etableret fra skoleåret 25/26, og vi ser i Lilleskolernes Sammenslutning med nogen bekymring på initiativet. Det er uklart om frie grundskoler bindes af ordningen. Det kan afhænge af, om ordningen gøres obligatorisk, eller om der beskrives konkrete faglige mål. Afgørende kan i den sammenhæng blive, om der skal tilbydes en prøve. Vi kan nemlig via prøvebekendtgørelsen blive bundet til ordningen. Dette skal alt sammen afklares, men der er ingen tvivl om at initiativet er vidtrækkende og vil få stor betydning for folkeskolen – og måske også de frie grundskoler.

En markant investering i bedre faglokaler mv.

Forligskredsen er enig om at prioritere 2,6 mia. kr. til investeringer i bedre faglokaler i folkeskolen, anlæggelse af miljøer, som ansporer til leg og bevægelse på skolerne, og evt. øvrige kapacitetsmæssige udvidelser. Med investeringen kan

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

kommunerne i årene 2025, 2026 og 2027 foretage investeringer i folkeskolernes fysiske rammer og faciliteter.

Når dette initiativ er værd at nævne, skyldes det, at vi som frie grundskoler ikke er underlagt særlige krav om faglokaler, så længe undervisningen kan "stå mål med". Det er en central del af frie grundskolers frihed til at indrette undervisningen på et pædagogisk grundlag. Vi skal sikre os, at der ikke med 'bedre faglokaler' i folkeskolen sniger sig en forventning om 'bedre faglokaler' i de frie grundskoler ind i Styrelsens tilsyn. Samtidig er der jo også en opmærksomhed lokalt ift. adgangen til og brugen af faglokaler: skal vi som *lilleskole* opruste på 'faglokale-fronten' for at vedblive at være et attraktivt skoletilbud – eller opruste på fortællingen om og den pædagogisk forankrede kvalificering af vores undervisning.

En halv milliard til bøger

Forligskredsen er enig om, at bogen skal fylde mere i folkeskolen. Derfor afsættes samlet set 540 mio. kr. til flere skolebøger over en årrække. Midlerne gives til Center for Undervisningsmidler, som vil stå for udlån af bøgerne.

Det ekstraordinære store beløb skal sikre, at de nye anbefalinger om mindre brug af skærm i skolen også understøttes af både skøn- og faglitteratur. Både folkeskoler og frie grundskoler kan få gavn af denne satsning på bøger. Forligskredsen ønsker samtidig at igangsætte en læsekampagne, der skal bidrage til øget læselyst blandt børn og unge. Der afsættes i alt 25 mio. kr. i perioden 2025 til 2034 til læsekampagnen.

Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen

Vi har i Lilleskolernes Sammenslutning adresseret 'det digitale' rolle og plads i skolen ved en række arrangementer de senere år. Det er højaktuelt og yderst relevant, at *lilleskolerne* er skarpe på denne dagsorden – og pædagogisk kvalificeret har taget stilling til, hvorfor og hvordan man indretter sig i sin undervisning og på sin skole. Teknologiforståelse har tidligere været nævnt som et muligt fag i folkeskolen, og der er mange positive aspekter i, at der gives både plads og opmærksomhed til, hvordan dette felt kan integreres i skolen. Vi har i Lilleskolernes Sammenslutning, bl.a. til *Lederiet* i 2023 og til årets *Lilleskoletræf*, zoomet ind på de udfordringer 'det digitale' stiller skolerne overfor – og hvordan *lilleskolerne* kan svare.

Spørgsmålet set fra skolens og en pædagogisk side er vel, hvordan vi kan bidrage til at forme robuste unge mennesker, der er vel rustede til at navigere i, deltage i og bidrage til

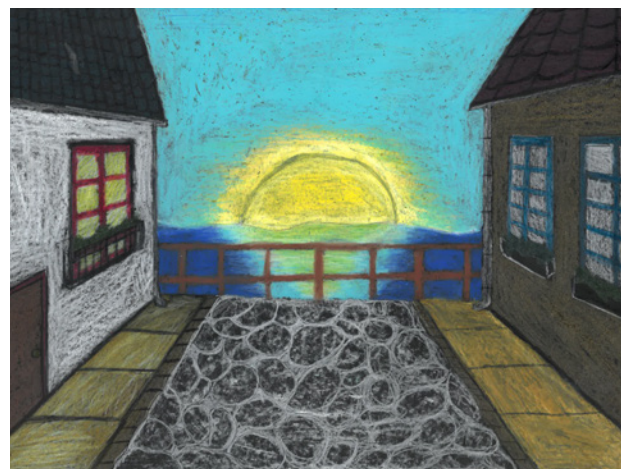
tilværelsen som borger i samfundet. Teknologiforståelse kan måske være et bidrag til dette – det må afklares i en samtale på og mellem (lille-)skolerne. Bekymringen fra fx Jesper Balslev, der deltog til årets *Lilleskoletræf* er, at vi i jagten efter at forstå teknologien glemmer kreativitet, kritisk sans, myndighed, virkelyst, fantasi og leg.

Forligskredsen er enig om, at teknologiforståelse integreres i udvalgte eksisterende fag i 1. til 9. klasse og udbydes som et nyt femte toårigt praktisk/musisk valgfag i udskolingen i 7.-8. og 8.-9. klasse. Forligskredsen er ydermere enig om, at teknologiforståelse som valgfag i 7.-8. klasse afsluttes med en prøve, som det også er tilfældet for de øvrige praktiske/musiske valgfag. Vi får altså endnu et valgfag med afsluttende prøve og vi skal holde øje med – og vil arbejde for – at de frie grundskoler ikke tvinges til at skulle stå mål med to "obligatoriske" valgfag, men fortsat kan nøjes med ét.

Og så skal vi også holde et skarpt øje med, hvorvidt teknologiforståelse gøres til et obligatorisk fag eller område i folkeskolen, da der er krav om, at den frie grundskole skal stå mål med undervisning i de fag/områder, der gøres obligatoriske i folkeskolen.

Lettelse af prøvetrykket i folkeskolen

Fra skoleåret 2025/26 vil man lette prøvetrykket i folkeskolen. Dette initiativ har direkte indflydelse på de frie grundskoler, der fører til afgangsprøver: Det vil sige de *lilleskoler*, der har valgt folkeskolens afgangsprøver som slutevalueringsform.

Illustrationer fra Åsskrevet 2024

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

Forligskredsen er enig om, at antallet af obligatoriske prøver i udskolingsårene reduceres fra otte til seks. Det sker på kort sigt ved, at der foretages følgende ændringer:

- Mundtlig engelsk ændres fra at være en bunden prøve til en udtræksprøve.
- Antallet af udtræksprøver reduceres fra to til én. De skriftlige udtræksprøver fjernes, og de to udtræksblokke sammenlægges til én udtræksblok.
- Samtidig fjernes prøven i idræt fra udtræksblokken, hvor med idræt bliver et prøveløst fag. Konkret betyder det, at den nye, sammenlagte udtræksblok alene består af mundtlige prøver i engelsk, tysk/fransk, historie, samfundsfag, kristendomskundskab og matematik.
- Hvor der før var 11 mulige udtræksprøver, vil der dermed fremover være seks.
- Der skal fortsat gives standpunktskarakter i skriftlig engelsk, skriftlig tysk/fransk, idræt, biologi, geografi og fysik/kemi, selvom der ikke længere er udtræksprøver i disse fag.

Forligskredsen er også enig om at nedsætte en ekspertgruppe for folkeskolens prøver. Ekspertgruppens anbefalinger skal berøre prøvernes rammer, indhold og udformning, herunder mulighederne for øget fordybelse og bedre feedback. Ekspertgruppen skal også komme med anbefalinger til, om den fællesfaglige naturfagsprøve skal videreføres, eller om de tre naturfaglige fag skal have selvstændige prøver. Gruppens arbejde skal ses i sammenhæng med Fagfornyelsen og forholde sig til anbefalinger fra ekspertgruppen for ChatGPT. Resultatet af ekspertgruppernes arbejde vil vi følge tæt og naturligvis opdatere *lilleskolerne* om.

Erhvervspraktik til alle

Som et yderligere tiltag i retning af en mere 'praksisfaglig' skole vil forligskredsen gøre erhvervspraktik obligatorisk for alle elever. Forløbet skal vare i alt fem dage og kan enten ligge i 7., 8. eller 9. klasse.

- Erhvervspraktikken skal bl.a. medvirke til, at give eleven indsigt i egne styrker og interesser, forståelse for hverdagen på en arbejdsplads og udvide blikket for mulige veje at gå i forhold til uddannelse og evt. læreplads.
- Folkeskolerne skal understøtte erhvervspraktikken før, under og efter praktikken i det obligatoriske emne uddannelse og job.
- I forbindelse med Fagfornyelsen og udarbejdelsen af de

nye fagplaner vil ekspertgruppen forholde sig til de obligatoriske emner i folkeskolen. Der lægges i den forbindelse op til, at indholdet i uddannelse og job integreres i danskfaget. Det er centralt, at erhvervspraktikken løftes i samarbejde mellem folkeskoler og virksomheder. Arbejdsgiverorganisationerne (DA, KL, Danske Regioner m.fl.) inviteres derfor til et samarbejde herom.

Vi kan i Lilleskolernes Sammenslutning godt se ideen med initiativet, men vil samtidig minde om, at *der ikke i lovgivningen er krav om, at frie grundskoler skal tilbyde erhvervspraktik. Dog undtaget, hvis undervisningen på 10. klassetrin tilbydes som "10. klasse". Da skal eleverne deltage i brobygning eller kombinationer af brobygning og ulønnet praktik med et uddannelsesperspektiv efter folkeskolelovens § 19 c, stk. 4.*

Vi har fokus på, at de frie grundskoler fortsat har friheden til og muligheden for at fravælge at tilbyde erhvervspraktik på 0. – 10. klassetrin (undtagen altså "10. klasse").

Flere pædagogiske kompetencer tæt på eleverne

Som et sidste initiativ har vi med glæde noteret os, at forligskredsen er enig om at afsætte 155 mio. kr. årligt og fuldt indfaset til, at kommunerne kan opkvalificere lærere og pædagoger bl.a. via den psykologfaglige overbygningsuddannelse. I perioden fra 2026-2029 drejer det sig samlet om ca. 470 mio. kr. Vi har særligt bidt mærke i, at midlerne også skal kunne anvendes til at styrke den lokale praksisnære kompetenceudvikling ved, at PPR-medarbejderne sparrer direkte med lærere og pædagoger om undervisningen og tilbyder på-jobbet-træning mv. for at understøtte skolernes arbejde med inkluderende læringsmiljøer.

Vi har, som mange af jer ved, kæmpet for – og kæmper stadig for – at de frie grundskoler ikke stilles ringere end folkeskolerne ift. den kommunale PPR-betjening. Et element i dette arbejde drejer sig også om at anholde, at flere kommuner det seneste års tid har trukket PPR-betjeningen tilbage, så den i praksis er reduceret til en administrativ enhed, der ikke kommer ud på skolerne. Forligskredsen har med dette initiativ sat politisk tyngde bag en ambition om, at PPR skal være udfarende og i kontakt med skolerne. Den ambition vil vi holde kommunerne oppe på.

Aftaleteksten kan læse i sin helhed [her](#).

Oversigt over initiativernes ikrafttrædelse kan tilgås [her](#).

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

Kort nyt

Gode råd til bestyrelsesarbejdet

En ny, opdateret og flot opsat udgivelse er at finde på vores hjemmeside: *Gode råd til bestyrelsesarbejdet*. Med udgivelsen er det ambitionen at sætte fokus på godt bestyrelsesarbejde; på bestyrelsens ansvar, opgaver og rolle på *lilleskolerne*. Vi går med overvejelser om en fysisk udgivelse, men indtil da er den at finde på vores hjemmeside: lige [her](#).

Lilleskolernes faciliterede fagnetværk

Vores faciliterede fagnetværk har udviklet sig til at være centrale mødesteder for ansatte på lilleskolerne. Aktuelt har vi et netværk for læsevejledere, et for dramalærere samt et specialpædagogisk netværk. Vi barsler med at udvide med et netværk for teknologiforståelse. Vi sender invitationer ud til skolerne i den kommende tid og håber mange af jer vil orientere jer i og overveje om ikke I skal have en eller flere ansatte med i netværkene.

I kan læse sidste års invitation/materiale [her](#).

PPR-survey

I begyndelsen af april foretog vi en mindre survey af medlemsskolernes erfaringer med og oplevelse af samarbejdet med den kommunale pædagogisk-psykologiske rådgivning (PPR). Anledning var og er, at vi i Lilleskolernes Sammenslutning – og på tværs af sektoren – oplever, at PPR i flere kommuner reguleres ned i deres betjening af og kontakt til skolerne, og at det flere steder først og fremmest sker på bekostning af de frie grundskoler. At der så at sige ikke er den samme betjening af kommunens frie grundskoler som af kommunens 'egne' skoler.

Vi har tidligere på disse sider og i bestyrelsens skriftlige beretninger problematiseret dette og står i samarbejdet med de øvrige skoleforeninger centralt i udarbejdelsen af diverse argumenter og dokumenter.

Vores interne survey bekræfter et noget broget billede af den kommunale PPR-betjening på tværs af landets lilleskoler. Vi har modtaget besvarelser fra 33 medlemsskoler (63,5%) og halvdelen af dem har oplevelsen af, at frie grundskoler stilles dårligere end folkeskolen i deres kommune. Ca. 68 procent af skolerne har haft samme konsulent fra PPR under 12 måneder. Dette er en selvstændig problemstilling: at der er stor udskiftning og kommunerne har svært ved at fastholde PPR-personale. I forhold til den kvalitative udvikling i PPR-samarbejdet oplever et flertal af skolerne, at den ikke har flyttet sig mærkbart – seks skoler har oplevet forringelser, fire skoler har oplevet forbedringer.

Fem af skolerne har oplevet, at kommunerne har faktureret skolen for 'tale-høre-pædagogiske' ydelse (en problemstilling vi også er i færd med at løfte overfor STUK såvel som politisk).

Det er yderst brugbart med sådan et materiale. Det giver os et yderligere og styrket afsæt at arbejde videre med.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

Kalender 2024

Intrømøder for nye Bestyrelsesmedlemmer 2024

Lilleskolernes Sammenslutning byder velkommen til bestyrelsesarbejdet og giver en introduktion til de opgaver skolens bestyrelse har, og de vilkår bestyrelsesarbejdet foregår under. Intrømødet er tænkt som en håndsækning til og kvalificering af dig som nyvalgt bestyrelsesmedlem på en lilleskole.

*Tid: Den 28. maj (Sjælland)
og den 30. maj (Jylland), kl. 17.00 – 21.00
For: Bestyrelsesmedlemmer og ledere*

Ledertræf 2024

Tre dage for lederne, hvor deres red-skabskasse og mulighed for at danne for-skellige netværk og andre samarbejder styrkes, og hvor der gives et refleksions- og sparringsrum ift. den enkelte leders praksis, udfordringer og ideer.

*Tid: Den 18.-20. september Sted: Rørvig centret, Rørvig
For: Ledere*

Netværksdøgn for lilleskolernes administrative personale 2024

Faglig ajourføring, opdatering og sparring er nøgleordene for netværksdøgnet for det administrative personale på landets lilleskole. Netværksdøgnet byder på oplæg, erfaringsudveksling, diskussioner og tid til at vende stort som småt.

*Tid: 30/9 -1/10
For: Administrativt personale*

Lederiet 2024

Til *Lederiet* tager vi fat på, hvordan vi som lilleskoler kan forholde os aktivt til aktuelle skole- og uddannelsesproblematikker; hvad består de i og af, og hvad er de ledelsesmæssige og skolemæssige implikationer – for os som skoleform og for dig og din skole. Møderne har oplæg udefra, cases indefra og god plads til erfaringsudveksling.

*Tid: Dagsmøder den 29. oktober (Sjælland)
og den 31. oktober (Jylland)
For: Ledere, lærere og pædagogisk personale*

Regionsmøder 2024

Regionsmøderne byder på oplæg vekslende med drøftelser i plenum og i mindre grupper. Undervejs vil deltagernes viden, erfaringer og ideer blive bragt i spil, så alle får redskaber og forslag med hjem til det videre bestyrelsesarbejde.

*Tid: annonceres senere
For: Bestyrelsesmedlemmer og ledere.*

Temadag for pædagogisk personale i SFO'erne

En dag med faglige oplæg, drøftelser og erfaringsudvekslinger for pædagogisk personale i SFO'erne.

*Tid: 1. november, 09-00 – 15.00
For: Pædagogisk personale i SFO'erne
Sted: Haslev Privatskole*

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
03. Maj 2024

Kalender 2024

Specialpædagogisk træf 2024

På Specialpædagogisk træf tager vi fat på og går i dybden med et tema, der relaterer sig til skolens (special)pædagogiske arbejde; hvilke forståelser knytter temaet an til, hvad er baggrunden for det, hvordan afspejles det i vores praksis og hvordan kan vi blive skarpere på og udvikle en god praksis, der tager afsæt i de centrale opmærksomhedspunkter, som temaet giver anledning til?

Tid: 14.-15. november

For: Ledere, lærere, pædagoger, m.fl.

Sted: Hotel Strandparken, Holbæk

Musiklærernes vilje – træf 2024

I år slår vi dørene op for et døgn i musikkens og musiklærernes tegn. Vi skal mødes om musikken, dens plads og rolle på lilleskolerne. Hvorfor spiller vi musik? Hvorfor og hvordan arbejder vi med musik og musikalitet; med musikalske fællesskaber – ikke bare i musiklokalet, men også i skolens andre rum. Musik som en bærende og central søjle i skolens indretning og orientering.

Tid: 28. – 29. november

For: Musiklærere

Lilleskolernes Parlament 2025

Ved Parlamentet stiller udskolingselever fra hele landet skarpt på demokrati, skole og samfund og mødes til erfaringsudveksling, netværk og diskussioner på baggrund af skiftende temaer.

Tid: I det tidlige forår

For: 7.-10. klasselever

Lederinternat 2025

Et døgn for lederne, hvor vi gennem oplæg, diskussioner og workshops arbejder os ind på og ind i forskellige aspekter, der virker ind på det ledelsesmæssige arbejde: Hvad er formålet med vores skole og hvor er snitfladerne mellem autoritet og autonomi, mellem styring og selvstyring, mellem ret og uret, frihed og rettighed, etc. Hvordan afspejles det i den daglige praksis, og er det klart for skolens aktører og interessenter? Hvad er dine muligheder og din rolle som leder i og af en institution, der har med børn (og voksne) at gøre?

Tid: 12.-13. marts, 2025

For: Ledere

Sted: Rørvig centret, Rørvig

Repræsentantskab og Lilleskoletræf 2025

Lilleskolernes årlige repræsentantskab med efterfølgende Lilleskoletræf, hvor vi mødes om oplæg, diskussioner og drøftelserne af lilleskolernes aktualitet og relevans – helt tæt på og i helikopterperspektiv. Vi mødes også om god mad, musik og dans.

Tid: 18.-19. april, 2025

Sted: Hotel Strandparken, Holbæk

Foruden disse arrangementer og møder afholder vi også faste zoom-møder for ledere, administrativt personale og bestyrelser. Dertil kommer regionsmøder, netværksarrangementer, Lilleskoleledøgn for lilleskolerne i 'Den jyske mafia', fællespædagogiske dage, SFO-netværks-dag, Lilleskolernes Musik- og Teaterfestival, m.fl.